

# **Posudzovanie vplyvov strategických dokumentov na životné prostredie**

Kristína Babiaková

10. apríl 2025

## **Právna úprava**

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (Smernica SEA – Strategic Environmental Assessment)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2011/92/ EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie v znení smernice č. 2014/52/EU (Smernica EIA – Environmental Impact Assessment)
- Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
- Vyhláška MŽP SR č. 113/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na účely posudzovania vplyvov na životné prostredie.

## Význam SEA

- zabezpečiť vysokú ochranu životného prostredia
- prispieť k integrácii environmentálnych aspektov do prípravy a schvaľovania strategických dokumentov
- zistiť, opísať a vyhodnotiť priame a nepriame vplyvy navrhovaného strategického dokumentu na životné prostredie
- určiť opatrenia, ktoré zabránia znečisťovaniu životného prostredia, zmiernia jeho znečisťovanie alebo zabránia jeho poškodzovaniu
- významný podklad a rámec pre posudzovanie nadväzujúcich činností

## Strategický dokument/plán/program (čl. 2 písm. a) Smernice SEA/§ 3 písm. e) zákona EIA)

- Plány a programy ako aj ich akékoľvek modifikácie,
  - ktoré sú predmetom prípravy a/alebo schvaľovania úradom na štátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni alebo ktoré úrad pripravuje na schválenie prostredníctvom parlamentného alebo vládneho legislatívneho postupu a
  - ktoré vyžadujú legislatívne, regulatívne alebo správne predpisy

## Strategický dokument/plán/program (čl. 3 ods. 8 Smernice SEA/§ 2 ods. 1 písm. a) zákona EIA)

Predmetom tejto smernice nie sú :

- plány a programy, ktorých jediným účelom je národná obrana alebo civilná ochrana,
- finančné alebo rozpočtové plány a programy.

## Rozsah Smernice SEA

Plány a programy, **ktoré vždy** podliehajú SEA:

- ktoré sa pripravujú pre poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybárstvo, energetiku, priemysel, dopravu, odpadové hospodárstvo, vodné hospodárstvo, telekomunikácie, turistiku, plánovanie miest a vidieka alebo využívanie územia **A** ktoré stanovujú rámec pre súhlas budúceho rozvoja projektov uvedených v Smernici EIA (príloha č. 8),
- pri ktorých sa určilo, že vyžadujú posudzovanie podľa článku 6 alebo 7 Smernice o biotopoch
- na ktorých financovaní sa podieľa Európske spoločenstvo
- modifikácie/zmeny

## **Príklady povinne posudzovaných dokumentov**

- Vodný plán Slovenska
- Územné plány
- Stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky
- Plán manažmentu povodňového rizika
- Program odpadového hospodárstva
- Nízkouhlíková stratégia rozvoja SR
- Konceptia hospodárenia s nebezpečným odpadom
- Program rozvoja cestovného ruchu

## **Rozsah Smernice SEA**

Strategické dokumenty, ktoré povinne podliehajú zisťovaciemu konaniu – posudzovaniu, či pravdepodobne majú významný vplyv na životné prostredie:

- strategický dokument, ktorý určuje využívanie malých území na miestnej úrovni
- malá zmena dokumentu
- dokument, ktorý nie je povinne posudzovaný, ale napriek tomu určuje rámec na schválenie niektorej z činností uvedených v prílohe č. 8
- aj ich zmeny

## **Postup SEA**

- **Oznámenie**
- **(Zisťovacie konanie)**
- **Rozsah hodnotenia a harmonogram**
- **Správa o hodnotení**
- **Verejné prerokovanie**
- **Odborný posudok**
- **Záverečné stanovisko**

## **Oznámenie**

- Oznámenie obsahuje
  - a) základné údaje o obstarávateľovi,
  - b) základné údaje o strategickom dokumente, o jeho vzťahu k iným strategickým dokumentom a o jeho schválení,
  - c) vymedzenie dotknutých orgánov a dotknutých obcí.
- zverejnenie oznámenia
- zverejnenie miesta a času konania konzultácie

### **Zisťovacie konanie**

- Možnosť pre členské štáty - preskúmanie každého dokumentu alebo určenie typov plánov alebo kombináciou týchto prístupov – SR kombinácia (§ 4 ods. 2 a 3 zákona EIA)
- Príslušný orgán prihliada najmä na
  - a) kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 3 (príloha II Smernice SEA)
  - b) význam očakávaných vplyvov na životné prostredie,
  - c) stanoviská verejnosti,
  - d) výsledky konzultácií
- zverejnenie odôvodneného rozhodnutia
- nevzťahuje sa Správny poriadok

### **Rozsah hodnotenia (čl. 5 Smernice SEA/§ 8 zákona EIA)**

- Rozsah hodnotenia a podľa potreby aj časový harmonogram
- Prerokovanie
- Zohľadňuje sa (čl. 5 ods. 2 Smernice SEA):
  - súčasné poznatky a metódy posudzovania
  - obsah a úroveň podrobnosti plánu alebo programu
  - v akom štádiu rozhodovacieho procesu sa nachádza
  - rozsah v akom sú určité záležitosti vhodnejšie posudzované na rozličných úrovniach procesu, aby sa predišlo zdvojovaniu posudzovania
- Prihliada sa na stanoviská verejnosti
- Zverejnenie rozsahu – stanoviská, pripomienky

### **Správa o hodnotení (čl. 5 Smernice SEA/§ 9-12 zákona EIA)**

- určuje, popisuje a hodnotí:
  - pravdepodobne významné účinky vykonávania dokumentu na životné prostredie
  - primerané alternatívy a ich vzťah k iným dokumentom
  - ciele a geografický rozmer dokumentu
  - opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie
  - monitorovanie environmentálnych vplyvov
- obsahuje - netechnické zhrnutie poskytnutých informácií
- Zverejnenie, pripomienkovanie

### **Verejné prerokovanie (čl. 6 Smernice SEA/§ 11 zákona EIA)**

- k správe o hodnotení a návrhu strategického dokumentu
- zabezpečiť včasnú a účinnú príležitosť vyjadriť svoje stanovisko - verejnosť, príslušné orgány a určenie prerokovaní – členské štáty
- termín a miesto - najmenej 10 dní pred jeho konaním na webovom sídle obstarávateľa a v tlači, ak ide o strategický dokument s miestnym dosahom, dotknutá obec bezodkladne informuje spôsobom v mieste obvyklým.

### **Odborný posudok (§ 13 zákona EIA)**

- Iba odborne spôsobilá osoba určená príslušným orgánom
- Nemôže to byť tá istá osoba, ktorá sa už podieľala na vypracovaní návrhu strategického dokumentu alebo správy o hodnotení
- Vypracovanie odborného posudku zabezpečuje obstarávateľ (30 dní)
- Súčasťou odborného posudku je návrh záverečného stanoviska.

### **Záverečné stanovisko (čl. 8 Smernice SEA/§ 14 zákona EIA)**

- Príslušný orgán musí vychádzať zo správy o hodnotení, stanovísk verejnosti a výsledkov cezhraničnej porady
- Podrobnosti o obsahu a štruktúre záverečného stanoviska z posúdenia strategického dokumentu obsahuje príloha č. 6 zákona EIA
- Zverejnenie
- Nepostupuje sa podľa Správneho poriadku
- Pri dokumentoch s celoštátnym dosahom – rezortný orgán vypracuje doložku vplyvov
- Schválenie dokumentu

## **Monitoring/Sledovanie a vyhodnocovanie (čl. 10 Smernice SEA)**

- Členské štáty sledujú významné environmentálne účinky vykonávania dokumentov, aby boli:
  - schopné včas identifikovať nepredvídané škodlivé účinky
  - schopné uskutočniť vhodné nápravné opatrenia.
- Realizuje sa ako:
  - systematické sledovanie a vyhodnocovanie jeho vplyvov,
  - vyhodnocovanie jeho účinnosti,
  - zabezpečení odborného porovnania predpokladaných vplyvov uvedených v správe o hodnotení strategického dokumentu so skutočným stavom
- Ak vplyvy horšie - povinný zabezpečiť opatrenia na ich zmiernenie a zároveň zabezpečiť zmenu, doplnenie, prípadne prepracovanie strategického dokumentu

## **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – cieľ Smernice SEA**

- Hlavným cieľom smernice SEA, ako vyplýva z jej článku 1, je, aby plány a programy, ktoré môžu mať pravdepodobne významný vplyv na životné prostredie, boli environmentálne posudzované pri ich vypracovávaní a pred ich prijatím (C-105/09 a C-110/09 *Terre wallonne* a *Inter-Environnement Wallonie*, bod 32, C-295/10 *Valčiukienė and Others* bod 37)
- Základný cieľ smernice SEA by bol porušený v tom prípade, ak by vnútroštátne súdy, pred ktorými sa v tejto súvislosti vedie konanie, neprijali v rámci konania o takejto žalobe v medziach svojej procesnej autonómie opatrenia stanovené vnútroštátnym právom, ktorými možno zabrániť tomu, aby takýto plán alebo program vrátane projektového zámeru, ktorý sa má v rámci tohto programu vykonať, mohol byť vykonaný bez posúdenia vplyvov na životné prostredie (C-41/11, *Inter-Environnement Wallonie ASBL, Terre wallonne ASBL*, bod 47)
- .

### **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – cieľ Smernice SEA**

- Táto smernica stanovuje minimálne pravidlá týkajúce sa prípravy environmentálnej správy, uskutočňovania porád, zohľadňovania environmentálnej správy a poskytovania informácií o rozhodnutí prijatom v nadväznosti na toto posúdenie (C-105/09 a C-110/09 Terre wallonne a Inter-Environnement Wallonie, bod 33, C-41/11, Inter-Environnement Wallonie ASBL, Terre wallonne ASBL, bod 41)

### **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- So zreteľom na účel tejto smernice, ktorý spočíva v zabezpečení vysokého stupňa ochrany životného prostredia, ustanovenia vymedzujúce rozsah pôsobnosti tejto smernice a najmä ustanovenia definujúce akty, na ktoré je smernica zameraná, treba vykladať extenzívne (C-567/10, Inter-Environnement Bruxelles, bod 37, C-473/14 Dimos Kropias Attikis, bod 50, C-290/15 Patrice D'Oultremont a i. bod 40)

## **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- Definícia pojmu „plány a programy“ uvádza kumulatívnu podmienku, podľa ktorej musia byť tieto plány a programy jednak predmetom prípravy a/alebo schvaľovania úradom na štátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni alebo pripravené úradom na schválenie prostredníctvom parlamentného alebo vládneho legislatívneho postupu a jednak vyžadované zákonmi, inými právnymi predpismi a správnymi opatreniami (C-290/15 Patrice D'Oultremont a i. bod 41)
- Pokiaľ ide o pojem „plány a programy“, hoci tento pojem sa nepochybne vzťahuje na určité územie, nič to nemení na tom, že zo Smernice SEA nevyplýva, že uvedené plány a projekty sa musia týkať využívania daného územia. Zo znenia uvedených ustanovení totiž vyplýva, že ich účelom je zo širšieho hľadiska využívanie území alebo zón vo všeobecnosti. (C-290/15 Patrice D'Oultremont a i. bod 45)

## **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- Pojem „plány a programy“ sa vzťahuje na každý akt, ktorý tým, že vymedzuje pravidlá a kontrolné postupy uplatniteľné v dotknutom odvetví, stanovuje významný súbor kritérií a pravidiel pre povoľovanie a vykonávanie jedného alebo viacerých projektov, ktoré by mohli mať významný vplyv na životné prostredie (C-43/10 Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias a i., bod 95, C-290/15 Patrice D'Oultremont a i. bod 49)
- Pojem „plány a programy“ sa môže vzťahovať na normatívne akty, ktoré boli prijaté prostredníctvom zákonov alebo iných právnych predpisov (C-290/15 Patrice D'Oultremont a i. bod 52)

### **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- Ciele smernice SEA a nevyhnutnosť zachovať jej potrebný účinok v zásade nebránia tomu, aby bol prijatý záver, že akt, ktorý úplne alebo čiastočne ruší plán alebo program, na ktorý sa táto smernica vzťahuje, nespadá do jej pôsobnosti, ak je zrušený akt súčasťou hierarchie aktov týkajúcich sa územného plánovania, pokiaľ tieto akty stanovujú dostatočne presné pravidlá využívania územia, ďalej, pokiaľ sú predmetom posudzovania ich vplyvu na životné prostredie, a napokon, pokiaľ sa možno dôvodne domnievať, že v rámci toho boli dostatočne zohľadnené záujmy, ktoré chce smernica SEA chrániť (C-473/14 Dimos Kropias Attikis, bod 43, C-567/10 Inter-Environnement Bruxelles a i., bod 42)

### **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- Článok 3 ods. 2 písm. a) smernice SEA sa musí vykladať v tom zmysle, že sa vzťahuje aj na plán, ktorý v určitom odvetví stanovuje rámec určený pre projekt týkajúci sa len jedného predmetu hospodárskej činnosti (C-295/10 Valčiukienė a i., body 29 – 41)

### **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- Článok 2 písm. a), článok 3 ods. 1 a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice SEA sa majú vykladať v tom zmysle, že vyhláška, ktorou sa prijíma obvod mestských pozemkových úprav, ktorého jediným účelom je vymedzenie zemepisnej oblasti, v ktorej sa môže uskutočniť urbanistický projekt, ktorý sa týka úpravy a rozvoja mestských funkcií a vyžaduje si výstavbu, úpravu, zrušenie alebo vyvýšenie pozemných komunikácií a verejných priestranstiev, a na účely realizácie ktorého bude dovolené odchyliť sa od určitých urbanistických predpisov, patrí z dôvodu tejto možnosti odchylenia sa pod pojem „plány a programy“, ktoré môžu mať významné účinky na životné prostredie, v zmysle tejto smernice a vyžaduje si posudzovanie účinkov na životné prostredie. (C-160/17 Raoul Thybaut a i.)

### **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- Článok 2 písm. a), článok 3 ods. 1 a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice SEA sa majú vykladať v tom zmysle, že regionálne urbanistické nariadenie, ako je nariadenie v konaní vo veci samej, ktoré stanovuje určité predpisy na realizáciu stavebných projektov, patrí pod pojem „plány a programy“, ktoré môžu mať významné účinky na životné prostredie, v zmysle tejto smernice a v dôsledku toho musí podliehať posudzovaniu účinkov na životné prostredie. (C-671/16 Inter-Environnement Bruxelles ASBL a i.)

### **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- Opatrenie prijaté vládou členského štátu iba na základe ustanovenia Ústavy tohto členského štátu, ktoré stanovuje, že výkonná moc v štáte je vykonávaná vládou alebo z poverenia tejto vlády, nespĺňa podmienku, že ho „vyžadujú legislatívne, regulatívne alebo správne predpisy“, a teda nemôže predstavovať „plán“ alebo „program“ v zmysle článku 2 písm. a) Smernice SEA. (C-727/22 , Friends of the Irish Environment CLG)

### **Rozhodovacia činnosť SD EÚ – definícia dokumentu**

- Vnútroštátne opatrenie, ktorého cieľom je ochrana prírody a krajiny a na tento účel stanovuje všeobecné zákazy a povinnosti získať povolenie, avšak bez dostatočne podrobných pravidiel týkajúcich sa obsahu, prípravy a realizácie projektov uvedených v prílohách I a II smernice SEA, nepatrí do pôsobnosti tohto ustanovenia. (C-300/20, Bund Naturschutz in Bayern)